

D E P L A T E v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE
KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

Tekst overname toegelaten na accord van auteur en mits vermelding van oorsprong.

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

SECRETARIS

J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

JAARGANG

26

NUMMER

4

MAAND

april 1997

PENNINGMEESTER

J.P. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING

750-9109554-54
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

- blz. 99 : De Redactie : Inhoud van heemkundige tijdschriften.
- blz. 100 : R. VANCRAEYNEST : Dertig jaar inzet van de handelskamer voor de Oostendse haven 1955-1985 (eerste deel).
- blz. 108 : I. VAN HYFTE : De Brugse humanist Lernutius raakt in Oostende betrokken bij de godsdienstige beroerten (1587).
- blz. 110 : J.B. DREESEN : Toponymie van 's Heerwoutermansambacht (XIII) - 29ste Begin. Sinte Cathelijne Zuudtwest. De Wulvehouc.
- blz. 113 : J.B. DREESEN : De Oostendse ondergrond. Het Vlaams Plein.
- blz. 113 : S. SMIS : Enkele herinneringen.
- blz. 116 : J. COOPMAN : Overleden in den vreemde.
- blz. 117 : P. VANSLAMBROUCK : Sto(r)ck-shots in Oostende. Biografische gegevens van Henri Storck (1907-1931) (1).
- blz. 121 : Oostendse munten en bankbiljetten.
- blz. 122 : 2e lijst aankopen, schenkingen en andere opnamen in inventaris 1996.

APRIL-ACTIVITEIT

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de avondvoordracht die door gaat op

donderdag 24 april 1997 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6.

Het onderwerp : OOSTENDE IN DE FRANSE TIJD EN TIJDENS DE PERIODE VAN HET VERENIGD KONINKRIJK

De spreker : Professor Dr. Luc FRANCOIS, Dr. Letteren en Wijsbegeerte groep geschiedenis (RUG 1987)
Docent aan de Rijksuniversiteit Gent (vakgroep Nieuwste geschiedenis)
Effectief lid van onze Kring

Over de Franse en Nederlandse tijd in onze stad is relatief weinig geweten. We moeten het stellen met enkele bijdragen in tijdschriften en een paar boeken die meer op compilatie berusten dan op wetenschappelijk onderzoek.

Toch nemen de Franse en Nederlandse tijd in de historiografie een heel aparte plaats in : doordat ze vlak voor de Belgische onafhankelijkheid vallen, gaan historici er nogal eens op zoek naar de "oorsprong" van de Belgische staat en natie.

Onderzoek op lokaal vlak kan ons in de gelegenheid stellen om na te gaan of dit al dan niet terecht is.

In de uiteenzetting van deze avond zal de klemtoon worden gelegd op enkele "scharniermomenten" uit de Oostendse geschiedenis van deze periode; allereerste verkiezingen, de havenproblematiek, het Directoire en de Boerenkrijg, de publieke opinie bij de overgang van Franse naar Nederlandse tijd, de petitiebeweging en de onafhankelijkheid van 1830.

Deze zeer belangrijke lezing wordt U gebracht door Professor Dr. FRANCOIS die over deze periode een zevental boeken publiceerde, een zestigtal recensies schreef en een honderdtal artikelen.

Als lid van diverse, grens overschrijdende genootschappen, de vele lezingen die hij in Nederland en België over dit onderwerp gaf en de verschillende wetenschappelijke onderscheidingen die hem werden toegekend is hij de autoriteit geworden van de geschiedenis uit deze periode. Hij is een vlot en aangenaam spreker.

Alles op een rijtje gezet eens te meer een avond die U niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor allen die belangstelling hebben voor de geschiedenis van onze stad. Wij rekenen op Uw aanwezigheid.

J.B. DREESEN

INHOUD VAN HEEMKUNDIGE TIJDSCHRIFTEN

32. GRANINGATE. 1ste jg. nr. 64 december 96

100 jaar CM. "Vooruitzicht" Middelkerke - Westende 1895-1995 - Baakschip voor Middelkerke in 1855 - Groot Tempelhof te Slype-Middelkerke - Het beroep van Potje Dek - Westende in de laat-Hollandse periode - Een leidend Leffinge in de 17de eeuw - Een gazette over Middelkerke - 400 jaar O.L.Vrouw te Lombardsijde 1596-1996.

33. BRUGS OMMELAND. 35ste jg. nr. 3-4 december 95

Van "Oud-Zothuis" tot Sint-Dominicusgesticht te Brugge - Twee zerkfragmenten in het voormalig predikherenklooster te Brugge. De symboliek van de hond als voetsteun.

34. VLAAMSE STAM. 33ste jg. nr. 1/1997

De molenaars Baten en de molen van Releghem (Zemst) - Het Roeselaarse verhaal Verpeene in de 16de eeuw - Genealogie Schuermans uit Perk - Familiewapens geregistreerd door het Heraldisch Comité; Dreesen, Malbrain - Drie eeuwen Waas geslacht Sanders.

35. ROLLARIUS. 26ste jg. nr. 1/97

Een natje en een droogje op een Roeselaars Kerstfeest 1913 - Lepra te Roeselare in de XVIde eeuw - Cafeetjes en tearooms te Roeselare anno 1997 - De Grote Markt - De waterhuishouding in het XVIde eeuwse Roeselare - Schependom - Jaarverslag archeologie Roeselare 1995-1996.

36. LANGE NELLE. 8ste jg. nr. 4/96

Mededelingen - Kongoboot in het Leopoldpark (5) - Lijst Monumenten, Landschappen en Dorpszichten.

37. De GIDSENKRING. 34ste jg. nr. 3/96

Waregem-nummer, Waregem koerse.

38. OUD RUYSELEDE. 14d jg. nr. 1/97

Opgravingen Ruisselede Poelvoorde 1996 - Strodak te Axpoele - Rijksopvoedingsgesticht. Personeel 1942 - Ruisseleedse foto's, dialect, kroniek (uit 1813) en familienamen.

39. RYCO-NEWS. januari 1997

Clubnieuws - 125-jarig bestaan van de Sport Nautique.

40. NEPTUNUS. 39ste jg. nr. 245. nr. 3/96

Diverse bijdragen in verband met het 50-jarig bestaan van de Belgische Marine.

Deze tijdschriften zijn ter inzage in ons museum

De redactie

DERTIG JAAR INZET VAN DE HANDELSKAMER VOOR DE OOSTENDSE HAVEN
1955-1985

(EERSTE DEEL)

door Raymond VANCRAEYNEST

INLEIDING

Dat ik mijn verhaal ga beginnen in 1951, wil in geen geval zeggen dat de Handelskamer vóór 1951 niets zou gedaan hebben voor de haven. Vóór de oorlog en onmiddellijk er na hebben veel havengebruikers zich inzet om de haven beter uit te rusten en de trafiek te bevorderen. Ik noem o.m. André DESWAEF en de heer DEMEERE van de firma DEWEERT, Joseph LEGAEY, de bekende goederenbehandelaar in kolen en andere diverse goederen, Maurice DE RIDDER, douaneagent en expediteur. Maar wat zij ook deden of vroegen, zij vonden geen gehoor bij de hogere instanties, op de duur geraakten zij ontgoocheld en legden het bijltje erbij neer. Als ik later met die mensen ging spreken was hun eerste reactie er een van scepticisme, zoals : wat je nu gaat ondernemen, hebben wij al allemaal gedaan !

Als ik op het einde van de jaren veertig en in het begin van de jaren vijftig dagelijks de haven van Antwerpen doorkruiste van noord naar zuid, dan zag ik hoe daar gewerkt werd, welke schepen daar aanlegden, hoe ze gelost werden, enz. Ik zag hoe de geloste planken soms op meer van 200 m vervoerd werden op karren getrokken door paarden, hoe nog vele kranen oude waterperskranen waren. Te Oostende gebeurde dat vervoer met tractoren over kleine afstanden; de kranen te Oostende waren weliswaar verouderd, maar werkten toch elektrisch. Praktisch alle schepen van de lijndiensten op Noord, West en Zuid Europa konden ook met gemak in Oostende binnen varen. Ik begon mij vragen te stellen : waarom hier wel en in Oostende niet ? Ik besloot dat daaraan iets moest gedaan worden.

1. Eerste contacten met de Handelskamer en met de West-Vlaamse Economische Raad (W.E.R.)

Ik was professor in de Hogere Zeevaartschool en dagelijks vertrouwd met de activiteiten van de Antwerpse haven, toen ik in 1951 vernam dat Fernand LEGAEY als algemeen-secretaris van de Handelskamer werd aangesteld, in opvolging van André DESWAEF van de firma DEWEERT. Hij was licentiaat in Economische Wetenschappen en licentiaat in Politieke en Diplomatieke Wetenschappen van de Universiteit van Leuven. Ik had sinds enkele jaren in de statistieken de lamentabele toestand van de scheepvaartbeweging in de haven van Oostende gezien en ik vond dat daaraan iets moest gedaan worden. Ik nam contact op met Fernand LEGAEY die ik mij nog herinnerde uit zijn collegetijd, alhoewel hij enkele jaren jonger was dan ik. Sindsdien hielden wij regelmatig contact met elkaar, vooral als ik na enige tijd weer naar Oostende was komen wonen.

Zijn eerste opdracht was van de oude bestuursleden van de Handelskamer het vertrouwen te krijgen en hun belangstelling op te wekken voor de problemen van de handelshaven. Alle aandacht in de Handelskamer was toen gericht op de wederopbouw van de Kursaal, van het stadhuis, van de zeedijk, van het verwoeste stadscentrum

en op de verlenging van de autosnelweg van Jabbeke naar het centrum van Oostende. Voor de handelshavenproblemen werd Fernand LEGAEY toch wel goed gesteund door de toenmalige nieuwe voorzitter Jean DEHONDT.

Fernand LEGAEY kwam in zijn jaarverslagen op de Algemene Vergadering regelmatig terug op de problemen van de handelshaven. Dat hoofdstuk stelden we trouwens samen op. Het officieel tijdschrift van de Handelskamer was eerder mager van inhoud. Het kostte ons dan ook geen moeite om vanaf 1952 mijn artikels gepubliceerd te krijgen over de verscheidene problemen in verband met de handelshaven. In het speciaal nummer, uitgegeven in 1953, ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan van de Handelskamer, heb ik alle grote problemen op een rij gezet : 1) de diepwaterkaai is nog niet uit te baten, 2) de sluis De Mey is te klein, 3) gebrek aan droogdokken te Oostende, 4) de uitrusting van de stadsdokken is verouderd en volkomen ontoereikend, 5) er is te weinig aandacht voor nieuwe trafieken, 6) het kanaal Slijkens-Plassendale is nog steeds geen industriedok.

Vanaf de oprichting van de W.E.R. onderhielden we regelmatig contacten met Guido DECLERCQ en Olivier VANNESTE om de industrievestigingen te bevorderen en zo de havenactiviteit te stimuleren. Regelmatig woonde ik de jaarlijkse algemene vergadering bij van de W.E.R. in het Provinciaal Gouvernement te Brugge. Die heren ondervonden weldra dat er vanwege het stadsbestuur van Oostende geen echte medewerking te verwachten was. Nooit heb ik het stadsbestuur op de algemene vergadering vertegenwoordigd gezien. Pas in de laatste jaren is daar verandering in gekomen.

In juni 1957 hebben we met O. VANNESTE de haveninstellingen bezocht. Op zijn verzoek heb ik in het boek "West-Vlaanderen" het hoofdstuk geschreven over "de zeehavens" van West-Vlaanderen. Het boek verscheen in 1958 met als eindredacteur Antoon VIAENE.

2. Het comité van de Handelshaven en het plan Bonnet

Ondertussen was in april 1957 in de schoot van de Handelskamer een comité opgericht met André DESWAEF als voorzitter. In drie bijeenkomsten somden we de grote knelpunten op en, met de zegen van de Raad van Beheer, konden we op 25 juni 1957 vergaderen met de Havencommissie van de stad, die voor de eerste maal sinds vele jaren bijeengeroepen werd, onder voorzitterschap van Jan PIERS, toen schepen van de haven. Vanwege de Handelskamer waren aanwezig : André DESWAEF, Fernand LEGAEY, L. VERSCHUEREN en ikzelf. Het comité van de Handelskamer was al, na rijp beraad en overleg met havenkapitein BECU, tot de conclusie gekomen dat de stad Oostende geen echte havenpolitiek kon voeren zolang het Zeewezen de plak zwaaide over de toegang tot de haven en in de voorhaven. Er werd daarom overwogen een nieuwe havengeul te maken naast de bestaande, met een rechtstreekse toegang naar nieuwe dokken op de spuikom. Tegelijk zouden ook de verbeteringen aan de bestaande haven bestudeerd worden.

De Havencommissie van de stad besliste daarover het advies in te winnen van ingenieur-hydrograaf L. BONNET. Als ere-inspecteur-generaal van Brugge en Wegen had hij zopas een studie gepubliceerd over "De bevaarbaarheid van de Schelde voor

zeeschepen met grote diepgang". Hij was ook bekend om zijn studie, die hij had uitgevoerd in het Waterbouwkundig Laboratorium te Borgerhout, op modellen van de havens van Zeebrugge en Oostende, in samenwerking met ingenieur LAMOEN.

Kort daarop, in juli 1957, vergaderenden R. BECU, L. VERSCHUEREN en ikzelf bij hoofdingenieur J. VERSCHAVE om de verbetering te bespreken aan de haventoeegang, aan de diepwaterkaai en aan de voorhaven.

Vervolgens was er nog in dezelfde maand een bijeenkomst met de beperkte havencommissie onder voorzitterschap van J. PIERS, in aanwezigheid van de heer VELTHOF, directeur van de vissershaven, en van de heer VAN CAUWENBERGH van de N.M.B.S. over de spoorwegtarieven. Kort daarop had op het kabinet van schepen PIERS een eerste contactvergadering plaats met L. BONNET, in aanwezigheid van R. BECU en ikzelf. Op dinsdag 8 augustus kwamen we opnieuw samen op het kabinet van schepen PIERS waar L. BONNET zijn zienswijze uiteenzette. Hij opteerde voor een nieuwe haventoeegang tussen het Militair Hospitaal en Bredene Duinen met een rechte doorsteek naar de spuikom en de vaart naar Plassendale.

Dat ontwerp vertoonde trouwens enige gelijkenis met het plan dat kapitein Emile VERSTRAETE in 1875 had ontworpen voor een nieuwe haven die hij "De Grondwet" had genoemd.

3. Verplaatsing oosterstaketsel en herbouwen diepwaterkaai

De Handelskamer besliste vanzelfsprekend eerst alle aandacht te besteden aan de verbetering van de bestaande haveninstellingen. In de voorhaven zorgde het Zeewezen zelf voor zijn eigen installaties maar zonder de minste visie op de toekomst. De enige verschepingsbrug die toen bestond had maar een laadvermogen van 12 ton. Het nieuw drijvend droogdok werd in 1958 in het Zeewezendok geslept achter de sluis.

De verplaatsing van het oosterstaketsel, nuttig voor de toegang van alle schepen, werd al sinds 1912 voorgesteld en ernstig overwogen sinds 1935. De resultaten van de studie van BONNET en LAMOEN waren voor de verplaatsing positief.

De Zeemacht had zich na de oorlog in Oostende gevestigd, maar eigenlijk was er voor haar in de haven geen plaats. Ofwel moest ze uitwijken naar Zeebrugge, waar toen een paar tientallen afgedankte Libertyschepen gemeerd lagen, ofwel moesten er nieuwe dokken gebouwd worden te Oostende, in de omgeving van de spuikom bijvoorbeeld. De diepwaterkaai in de voorhaven was de enige kaai die niet was hersteld van de oorlogsschade en eigenlijk nog nooit had beantwoord aan het doel waarvoor zij werd gebouwd. Daartoe moest die kaai volledig herbouwd worden om schepen te laten aanleggen die niet door de verouderde sluis De Mey konden passeren.

In de stadshandelsdokken werd gelukkig de meeste oorlogsschade aan de kaaien van het houtdok hersteld, dank zij de Oostendse minister van Openbare Werken Adolf VAN GLABBEKE. Doch veel moderniseringswerken moesten nog uitgevoerd worden : de toegangspoorten tot de hangaars waren te smal en te laag, de

meeste kranen dateerden van vóór W.O. I en waren hopeloos verouderd.

In januari 1959 stuurde de Handelskamer een uitgebreid verslag op aan de minister van Openbare Werken Omer VAN AUDENHOVE, die op 23 juni 1959 te Oostende op bezoek kwam, op verzoek van het Vlaams Economisch Verbond (V.E.V.) en van de Handelskamer. In een vergadering op het stadhuis werd opnieuw de klemtoon gelegd op de verbreding van de havengeul en op het herbouwen van de diepwaterkaai. Met de minister werd een wandeling gemaakt, eerst in de buurt van het Kaaistation, waar nog steeds een stuk kaaimuur moest gebouwd worden. Het schepencollege scheen daar veel belang aan te hechten. Hoofdingenieur-directeur VERSCHAVE gaf uitleg en de minister vroeg hem hoeveel dat zou kosten. Toen werd er naar de vissershaven gereden, maar ik kon het gezelschap doen stoppen aan de Voorhavenbrug, waar ik de minister kon wijzen op het herbouwen van de diepwaterkaai. De minister betoonde uitermate veel belangstelling voor die kaai en stelde heel wat vragen die door ingenieur VERSCHAVE en door mijzelf werden beantwoord, tot zichtbaar ongenoegen van de schepenen.

Kort nadien verklaarde de secretaris-generaal van Openbare Werken te Roeselare, op een vergadering ook belegd door het V.E.V. en de Handelskamer van Roeselare, dat de verplaatsing van het oosterstaketsel en het herbouwen van de diepwaterkaai zullen uitgevoerd worden en opgenomen in het ontwerp van Investeringswet neergelegd in de Senaat. Beloften zoals wij er nog vaak zullen horen !

4. Oprichting van de Commissie Haven en Industrie

De Handelskamer hield de zaken in 't oog en op de Algemene Statutaire vergadering van 22 april 1961 werd de "Commissie Haven en Industrie" opgericht, met als voorzitter L. VERSCHUEREN, directeur van de U.C.B. Ikzelf was de secretaris.

Een memorandum werd opgesteld aan het adres van de minister van Openbare Werken MERLOT over de meest dringende werken die aan de haven van Oostende moesten uitgevoerd worden ter gelegenheid van zijn bezoek op 22 augustus 1961. De minister deed weer veel beloften.

Op 24 augustus 1961 hield de Commissie Haven en Industrie haar eerste bijeenkomst en werd samengesteld met Julien BÉRARD, André DESWAEF, Fernand LEGAEY en Jan OLSEN als eerste leden. Er werden nog vier vergaderingen gehouden in datzelfde jaar 1961. Allerlei problemen werden besproken in verband met de kranen, de hangaars, de open terreinen, de spoorwegen, de industrieterreinen langs de vaart.

Voor het plaatsen van verkeersborden naar de haven ben ik op 29 augustus 1962, na een jaar onderhandelen, een ganse dag op stap geweest met de heer VANDENBOSSCHE, conducteur van Bruggen en Wegen. Die vriendelijke man begreep onze problemen en we bekwamen wat we gevraagd hadden. Het renovatieplan voor de haven ben ik gaan bespreken met havenkapitein BECU alvorens het aan het schepencollege over te maken. Een studie van de kostprijzen voor de invoer per spoor en overzee van Spaanse sinaasappelen werd

gemaakt en invoerders werden bezocht. Het bleek dat de mensen van Oostende niet geïnteresseerd waren.

Op het einde van 1961 werd door het schepencollege bekend gemaakt dat in 1962 het stuk kaaimuur aan het Zeestation ging herbouwd worden, dat er 100 miljoen voorzien werd in 1962 voor de verplaatsing van het oosterstaketsel (uitgevoerd in 1969-1972 gedeeltelijk) en 200 miljoen in 1964-1965 voor het herbouwen van de diepwaterkaai (gedeeltelijk uitgevoerd in 1970-1972) en voor het beginnen aan het nieuw visserijdok.

In de loop van 1962 hield de Commissie Haven en Industrie 9 vergaderingen. Mij werd gevraagd een artikel te schrijven over de haven van Oostende in een speciaal nummer van "De Nieuwe Gids". Ook de ontwerp-tekst van het boek uitgegeven door de W.E.R. over het arrondissement Oostende werd mij opgestuurd voor nazicht en, eventueel, aanvullingen en verbeteringen. Olivier VANNESTE werd uitgenodigd om op de Algemene Statutaire Vergadering op 6 mei 1962 het woord te voeren over "Industrialisering en Arbeidsmarkt in het arrondissement Oostende".

5. Havenproblemen worden één voor één aangepakt

In de loop van het jaar 1962 deden we navraag over oppervlakte en uitrusting van de industriegronden in de verschillende gemeenten van ons arrondissement. Oostende richtte, samen met de omliggende gemeenten Bredene, Zandvoorde, Oudenburg, Stene, Snaaskerke, Leffinge en Middelkerke, een intercommunale op.

Tot onze grote spijt moest de commissie in oktober 1962 vaststellen dat de Oostendse firma Snauwaert oregonhout uit Canada invoerde langs de haven van Brugge omdat de schepen te breed waren voor de sluis te Oostende. Ook de firma Deweert werd nadien met hetzelfde probleem geconfronteerd, maar verkoos Antwerpen boven Brugge. Naar aanleiding van de uitvoer van aardappelen deden we een onderzoek naar de loonkosten van de dokwerkers te Zeebrugge-Brugge en te Oostende. Te Oostende bestond er een Paritair Comité dat de betrekkingen regelde tussen patroons en dokwerkers. Bij navraag bij de Arbeidsinspectie te Brugge bleek er daar geen Paritair Comité te bestaan. Het loon te Brugge-Zeebrugge bedroeg toen 200 à 250 fr per dag, tegen 330 fr per dag te Oostende. Als er staking was te Antwerpen werden de schepen te Oostende geweigerd, maar Brugge-Zeebrugge ontving ze met open armen.

Op onze talrijke brieven aan het schepencollege over de modernisering van de stadshandelshaven kregen we eigenlijk niets anders dan teleurstellende antwoorden., als we al een antwoord kregen. We vroegen daarom een onderhoud aan met de schepen van de haven EDEBAU dat op 13 december 1962 doorging. Vanwege de Handelskamer waren aanwezig : de algemene voorzitter Jean DEHONDT, de algemene secretaris Fernand LEGAEY, de voorzitter van de Commissie Haven en Industrie L. VERSCHUEREN en ikzelf als secretaris.

In 1963 hield de Commissie in totaal twaalf vergaderingen. De heer L. VERSCHUEREN gaf zijn ontslag wegens beroepsbezigheden in januari en werd opgevolgd door André DESWAEF als voorlopig voorzitter. In mei werd hij opgevolgd door Alfred HAMERS, directeur van Freyman en Van Loo te Oostende, met wie ik bijzonder

graag heb samengewerkt. A. HAMERS was in december 1962 toegetreden als lid van de Commissie. In juni 1963 kwam ook Edwin BOVIT van de firma Dens-Ocean in de Commissie.

Van ingenieur VERSCHAVE werd vernomen dat de verbreding van de havengeul zou uitgevoerd worden. De eerste fase betrof de verplaatsing van het oosterstaketsel, reeds beslist in 1935, nu geraamd op 78 miljoen frank. De tweede fase behelsde het deel vanaf de Leopoldsluis tot aan de toegang tot de sluis van de vissershaven (de tweede fase werd ongeveer 20 jaar na de eerste uitgevoerd !). Een studie werd ondernomen van de trafiek met binnenschepen op de vaart Roeselare-Leie, te Ieper en te Diksmuide. Van Roeselare kregen we gedetailleerde cijfers van de aard van de goederen, maar de herkomst en de bestemming van de ladingen waren ze pas beginnen noteren op aanvraag van Antwerpen !

6. Townsend wil aanleggen te Oostende

Op 18 april 1963 kreeg de Handelskamer een aanvraag van Townsend om aan te leggen in de haven van Oostende. De stadshaven kon de schepen niet ontvangen omdat ze te breed waren en de directeur-generaal van het Zeewezen G. BERTRAND verklaarde mij langs de telefoon dat er nooit of nimmer een schip van Townsend in Oostende zal toegelaten worden. Het gevolg was dat de M.B.Z. door Townsend benaderd werd, hetgeen door Pierre VANDAMME in een vertrouwelijke mededeling werd bevestigd op 16 juli 1964. Er kwam verzet van het Ministerie van Verkeerswezen en van dat van Openbare Werken. Doch, het stadsbestuur van Brugge, de M.B.Z., de W.E.R., het W.E.S., de gouverneur, allen samen gingen daartegen in verzet. Kamervoorzitter en Bruggeling Achiel VAN ACKER nam de leiding van een werkgroep. Uiteindelijk werd beroep gedaan op het internationaal zeerecht en op 15 maart 1966 legde de "Free Enterprise II" in de sluis van Zeebrugge aan. Het was het begin van het einde van de Oostende-Dover lijn.

Aanvankelijk was het passagiersverkeer niet zeer druk, maar er werden van langsom meer vrachtwagens vervoerd. Onze laadbrug en onze schepen waren daarvoor niet gebouwd.

Op 19 juni 1963 kwam Professor R. JACOBS voor de Handelskamer spreken in de conferentiezaal van het stadhuis met als onderwerp : "Actuele Havenproblematiek en de positie van de haven van Oostende". Opnieuw werd een onderhoud gevraagd met het schepencollege dat eerst in juli zou doorgaan, maar uitgesteld werd door ziekte van de schepen van de haven EDEBAU. Uiteindelijk had het onderhoud plaats op 11 oktober en het was alleen schepen van de haven EDEBAU die laattijdig kwam opdagen. We zetten alle problemen op een rij. Zichtbaar luisterde hij maar met een half oor en tekende ondertussen allerlei brieven. Als de bespreking eigenlijk moest beginnen liet hij de zaak over aan kapitein BECU en vertrok.

7. De Nationale Havencommissie zonder de haven van Oostende

Het was ook in hetzelfde jaar 1963 dat de Commissie Haven en Industrie door de Antwerpse Scheepvaartvereniging op de hoogte werd gebracht van twee Koninklijke Besluiten die eerlang gingen verschijnen en inderdaad ook verschenen zijn.

Bij K.B. van 2 april 1963 werd de "Nationale Commissie ter Bevordering van de Havenbelangen" opgericht en bij K.B. van 24 april de "Directie van de Havenbelangen".

Die "Nationale Commissie" bestond uit 12 leden :

- 3 ambtenaren benoemd door de minister van Verkeerswezen uit de diensten Zeewezen - Vervoer - Algemene Diensten
- 2 ambtenaren benoemd door de minister van Openbare Werken
- 1 ambtenaar benoemd door de minister van Economische Zaken
- 1 " " " " " " Financiën
- 1 " " " " stad Antwerpen
- 1 " " " " " " Gent
- 1 afgevaardigde benoemd door de M.B.Z.
- 1 afgevaardigde benoemd door de N.V. Zeekanaal en haven van Brussel
- 1 afgevaardigde benoemd door de Autonome haven van Luik

12 in totaal.

De Antwerpse Scheepvaartvereniging vond het onbegrijpelijk dat de privé-sector in de Nationale Commissie niet vertegenwoordigd was en nodigde ons uit bij minister A. BERTRAND te protesteren. Wij begrepen de Antwerpse Scheepvaartvereniging, maar lieten haar weten dat wij nog meer ontgoocheld waren omdat de haven van Oostende er helemaal niet bij te pas kwam. De Handelskamer protesteerde bij minister A. BERTRAND over het negeren van Oostende en de Antwerpse Scheepvaartvereniging protesteerde eveneens en vroeg aan de minister dat onrecht te herstellen. Minister BERTRAND liet weten dat er in de voorafgaande besprekingen nooit over personenvervoer werd gehandeld en de haven van Oostende er dus niet bij te pas kwam. De minister wist blijkbaar niet dat er ook goederen in de haven van Oostende verhandeld werden.

We lieten het daarbij niet en bleven die onrechtvaardige behandeling aanklagen. Uiteindelijk gaf de minister toe dat havenkapitein BECU, voorlopig als toeschouwer, Oostende mocht vertegenwoordigen in de Nationale Commissie in afwachting van de publicatie van een nieuw Koninklijk Besluit. De minister wilde echter geen afgevaardigden van de privé-sector in de Nationale Commissie opnemen.

De Antwerpse Scheepvaartvereniging stuurde daarop aan op de stichting van een vereniging die de belangen van de privé-sector in de verschillende Belgische havens zou vertegenwoordigen en een gesprekspartner zou vormen voor de Nationale Commissie.

8. Oprichting van de Scheepvaartvereniging voor de Havens van Oostende en Nieuwpoort (SONI)

In Antwerpen bestonden naast de Antwerpse Scheepvaartvereniging nog andere beroepsverenigingen van stouwers, scheepsmakelaars, douaneagenten, expeditieuren, enz. Ook in Gent en Brussel bestonden er beroepsverenigingen. Te Oostende moesten we dus een V.Z.W. stichten om te kunnen aansluiten bij de nieuw op te richten vereniging die voorlopig "Unie van de Belgische Zeehavens" (U.B.Z.) werd genoemd. Zo kwam te Oostende de V.Z.W. "Scheepvaartvereniging voor de havens van Oostende en Nieuwpoort"

(kortweg SONI) tot stand op vrijdag 20 november 1964. De statuten werden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 10 december 1964. Als zodanig konden we lid worden van de V.Z.W. die te Antwerpen werd gesticht op 18 januari 1965 onder de definitieve benaming "Unie der maritieme belangen van de Belgische Zeehavens" (kort UNIMAR). Onze afgevaardigde was onze voorzitter A. HAMERS. Ongeacht het aantal aangesloten verenigingen per haven had elke haven 12 stemmen. In het begin van 1964 slaagde de Commissie Haven en Industrie erin een tweetalige folder in meerkleurendruk te ontwerpen en op ruime schaal te verspreiden om de haven van Oostende te promoten. In 1968 werd de folder geactualiseerd en er kwam een Franstalige uitgave bedoeld voor het Noorden van Frankrijk.

Op de Algemene Vergadering van de W.E.R. in het Provinciaal Hof te Brugge, op 7 maart 1964, stelde de voorzitter, gouverneur P. VAN OUTRYVE D'YDEWALLE, voor bij de aanvang eerst twee moties goed te keuren : een motie voor de uitrusting van de Westhoek, bestemd voor minister van Economische Zaken SPINOY, die algemeen aanvaard werd. De tweede motie had betrekking op de aanleg van de autosnelweg Jabbeke-Calais. Hier vroeg ik het woord en betoogde dat de aanleg van de snelweg niet zo dringend was, omdat het toerisme aan de Belgische kust daardoor niet zou bevoordeeld worden, en vroeg dat de algemene vergadering eerst een motie zou goedkeuren in verband met dringende werken uit te voeren aan de haven van Oostende. Ik gaf lezing van die motie en overhandigde de tekst aan de gouverneur-voorzitter. Er ontstond wat verwarring en volksvertegenwoordiger Dries CLAEYS nam mijn verdediging op.

Er werd beslist dat de Raad van Beheer in haar eerstvolgende vergadering de motie over de haven van Oostende zal preciseren en aan de minister van Openbare Werken zal overmaken, samen met de motie over Jabbeke-Calais.

Samen met een vriend, licenciat in Economische Wetenschappen, ondernam ik in het voorjaar 1964 een driedaagse prospectietocht in het Zuiden van West-Vlaanderen. We bezochten in totaal 24 fabrieken en kwamen tot de vaststelling dat er zo ongetwijfeld iets te bereiken was voor de haven van Oostende. Met Edwin BOVIT van Dens-Ocean heb ik nadien nog enkele fabrieken bezocht. Tientallen Russische schepen met vlasleinen zijn in de jaren nadien te Oostende binnengelopen en vele ladingen vlasvezelplaten zijn vertrokken naar Engeland en Scandinavië.

Het was ook de tijd van de massale invoer van vee. Tienduizenden runderen en schapen werden ingevoerd uit Ierland en Engeland; Het ms. "David" liep in juli 1964 voor de honderdste maal onze haven binnen.

In de loop van 1964 hield de Commissie Haven en Industrie 10 vergaderingen en, door de stichting van SONI in november, werd beslist dat de vergaderingen van de commissie en van de Scheepvaartvereniging zouden samenvallen omdat het toch over dezelfde personen ging. In april 1964 volgde schepen VAN DEN KIEBOOM schepen EDEBAU op die overleden was. Stilaan toonde hij wat meer belangstelling voor de haven en onder zijn beleid werden belangrijke moderniseringswerken inzake kranen, hangaars en wegenis uitgevoerd.

(wordt vervolgd)

DE BRUGSE HUMANIST LERNUTIUS RAAKT IN OOSTENDE BETROKKEN BIJ DE
GODSDIENSTIGE BEROERTEN (1587)

door Ivan VAN HYFTE

Het humanisme was tussen de 14de en 16de eeuw een geestelijke stroming die zich vooral kenmerkte door een vernieuwde studie van de oude wijsbegeerte en de Griekse en Latijnse literatuur.

Humanisten plaatsten de taal centraal en als filoloog bestudeerden ze antieke teksten waarin ze zochten naar de ideale vorm van het mens-zijn (humanitas). Als Vlaming of Zuidnederlander verlatijnsten velen hun naam. Lernaut werd LERNUTIUS, Lips werd LIPSIUS, Max. de Vriendt VRIENDIUS, de Wree VREDIUS, de Putte PUTEANUS, François de Thoor THORIUS, Jan van Gorp GORPIUS, Pieter de Backere Petrus BACCHERIUS, Frans Sweerts SWEERTIUS en ga zo maar door.

De Brugse dichter Jan LERNOUT (1545-1619), vriend van onze Zandvoordenaar en geneesheer GISELINUS (1543-1591) (Ghyselincx) en van Justus LIPSIUS (1547-1606) vertrok in 1587 voor een zakenreis naar Artesië. Op de terugweg werd hij, op 3 mijl afstand van zijn vaderstad, door Engelse soldaten van het Oostends garnizoen aangehouden en gevankelijk meegevoerd. Die waren uit op losgeld. Hun landgenoot John CONWAY was ondertussen op 29 december 1586 (1) door de generaal der Engelse hulptroepen in de Nederlanden tot gouverneur van Oostende aangesteld. Na admiraal TRESLONG en gouverneur MARQUETTE was hij al de derde die orde en tucht onder de ongedisciplineerde soldaten moest brengen (2).

De nieuwe gouverneur begreep heel snel welk belangrijk personage in zijn macht gevallen was. Die heel rijke burger uit Brugge kocht hij dadelijk van de soldaten af om zelf het losgeld te kunnen opstrijken. LERNOUT was te zeer verarmd door de oorlogsomstandigheden (3) om de hoge eisen in te willigen. Hoe meer geld hij CONWAY aanbood, hoe meer die verlangde. LERNUTIUS was zijn eigendom geworden en dit gaf hij zomaar niet uit handen. Een hoogst ongewone houding van iemand die de tuchteloosheid van zijn soldaten aan banden kwam leggen... Hij intimideerde zijn gevangene dat hij hem zou laten ombrengen. Jans Brugse vriend, staatsman en humanist Adolf VAN MEETKERCKE (1528-1591) kreeg een Latijns (!) gedicht toegestuurd om aan koningin Elisabeth te overhandigen. Waar bleef de voorspraak uit Engeland dat altijd het strategisch belang van Oostende onderlijnde ? Of de Verenigde Provinciën waar hij veel invloedrijke Leidense vrienden-humanisten had ?

September 1588. Wegens onregelmatige betalingen kwam het Engels garnizoen tegen CONWAY en de andere officieren in opstand. Op zeker ogenblik zat CONWAY zelf in de gevangenis maar de opstand was van korte duur. Dit stemde hem tot nadenken over de zo begeerde losprijs. Zou het niet veiliger zijn de buit naar Engeland over te brengen ? Hij aarzelde niet. LERNUTIUS en 3 lotgenoten werden naar Vlissingen gebracht en vandaar naar Dover; Méér dan 3 jaar bleef de Bruggeling in het eenzame Arrow (Warwickshire) onder bewaking van één van CONWAY's zonen. Alleen een tussenkomst van hogherhand kon hem nog redden.

In september 1591 gaat het Provinciaal Hof van Holland zich met de zaak bemoeien. Een zaakgelastigde van de Verenigde Provinciën aan het hof van Elisabeth tekende officieel protest aan bij de Privy Council en drong erop aan dat LERNUTIUS dadelijk naar één van de Engelse garnizoensteden in de Nederlanden zou worden overgebracht. CONWAY's zoon, Edward verzocht de Privy Council zich niet in deze zaak uit te spreken en vond dat de gevangene van rechtswege zijn vader toebehoorde. De Staten-Generaal bleven aandringen bij de Council die Edward een brief stuurde om zonder verwijl LERNUTIUS vrij te laten.

De CONWAYS namen van dit besluit niet eens nota. Een tweede brief van de Hoge Raad waarin hen werd opgedragen onmiddellijk het bevel na te leven ofwel persoonlijk voor de raad te verschijnen haalde evenmin iets uit. Edward zond zelfs een dienaar om te melden dat hij niet aan gehoorzamen dacht.... Hoe de onderhandelingen verder verliepen, is onbekend. De eerste helft van juli 1592 vinden we LERNUTIUS terug in Londen...als een vrij man. Over het betaalde losgeld is evenmin iets geweten maar na 5 jaar gevangenschap is hij terug in Brugge bij zijn echtgenote Maria TORTELBOOM die met hem 12 kinderen heeft gehad.

* * *

Op 20 september 1604 wordt luitenant-kolonel VAN GELDER en kapitein VAN ACHTHOVEN naar SPINOLA gestuurd om de overgave van Oostende te regelen. LERNUTIUS verheerlijkt deze gebeurtenis in drie Latijnse zegezangen : "Epicinia honori et virtuti ducis Ambr. Spinulae dicata" (Antwerpen 1607).

De humanist overleed te Brugge op 26 september 1619 en werd in de Sint Salvatorskerk begraven. Nog steeds kun je zijn grafschrift lezen. Bij de ingang van de Sakramentskapel, links achter het hoofdaltaar.

- (1) E. VLIETINCK in zijn "Oude Oostende en zijn driejarige belegering 1601-1604" geeft op p. 237 als datum 12 januari 1587.
- (2) Ook hij houdt het niet lang vol. Reeds op 11 augustus 1590 wordt hij door koningin Elisabeth afgezet en vervangen door sir Edward NORRITS (E. VLIETINCK op. cit. p. 237)
- (3) Het slopen van de duinen zette het omliggende land onder water. Voor Brugge waren deze overstromingen, samen met de strooptochten van het garnizoen een ramp. Ook LERNUTIUS was zwaar getroffen; zijn gronden ten noorden van Brugge lagen "overvloyt ende onvruchtbaer duer de invasie vander zee..."

BRONVERMELDING

De meeste biografische gegevens komen uit "JANUS LERNUTIUS (1545-1619), een biografische studie". Het is de doctoraatsverhandeling van prof. H. VAN CROMBRUGGEN en werd in 1955 uitgegeven door de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België (verhandeling nr. 23).

TOPONYMIE VAN 'S HEERWOUTERMANSAMBACHT (XIII) - 29ste BEGIN
Sinte Cathelyne-Zuudtwest. De Wulvehouc

door J.B. DREESEN

We gaan even terug over de Steense dijk om er een bijna vergeten begin van Sinte Catharine-West te bekijken. Na het beleg van 1601-1604 werd dit begin geïntegreerd in het Camerlinck-Ambacht. Het 29ste Begin lag zuidwest van de kerk van Sinte Catharine-West en werd de WULVEHOUC genoemd. Het is met dit eerste toponiem dat we starten.

Op het eerste zicht zou men denken dat er hier spraak is van WULVEN = WOLVEN. Of die roofdieren hier in ons kaal polderlandschap veel gefloreerd hebben is sterk te betwijfelen. We gaan het vermoedelijk moeten zoeken bij een oud Westvlaams woord voor KANKERBLOEM (Papaper Rhoëas L.), of zoals ze destijds genoemd werd de WULVEBLOMME. De kankerbloem heeft de eigenschap zich zelf uit te zaaien en kan in een mum van tijd een gans gebied begroeien. Een van de toponiemen in de tekst van de Ommeloper is ten andere WULVEWEGEL. Een wegel waarlangs er veel WULVEBLOMMEN groeiden.

De omschrijving van het 29ste Begin luidt als volgt :

"Beghinnende westwaert over vanden vorseiden percheelen westwaert over de GROOTEN SLUUSVLIET, tusschen den DYCKWECH ande noordtzyde, de CLEENE ZYDELINGHE ande zuudtzyde ende andt westhende, metten oosthende ande ZYDELYNGHE jehghens de SLUUSVLIET, metten noordtoosthender ande SNOUXHUELBRUGGHE ende es tbeloop daer...".

We hebben hier meteen een paar oudgekenden die we in vorige bijdragen ontmoet hebben. Even een heropfrissing.

De GROOTEN SLUUSVLIET was het afwateringsvaartje van 's Heerwoutermansambacht die over zijn ganse lengte langs de STEENSE DIJK liep om in Mariakerke in zee af te wateren. Dit gebeurde op de plaats waar in 1601 fort Albertus gebouwd werd. Dit is ongeveer de plaats waar nu twee schuine hellingen naar de Zeedijk oplopen.

Den DYCKWEGH noemden we vroeger reeds als den HOOGHEN DYCKWEGH die komende van Nieuwpoort langs Wilskerke en over Sint Catharina-West ten zuiden van de stad Oostende passeerde en daarna tot Bredene liep. Het gedeelte waarvan in deze deze tekst sprake is stemt overeen met het tracé van de Prins Roselaan op Mariakerke en de daaropvolgende Lege Weg tot aan het vliegveld.

De CLEENE ZYDELINGHE die in dit gedeelte de scheiding vormde tussen 's Heerwoutermansambacht en het Camerlinckx Ambacht (TGHESCHEET VANDEN AMBOCHT) liep vanaf PANNEVOXHOUCK (tegenwoordig de hoek van de Steense Dijk tussen de Dennenlaan en de Limbalaan) in westelijke richting om over de huidige Duinkerke Weg, op de scheiding van Stene en Leffinge, noord te draaien om ter hoogte van de huidige ingang van het vliegveld, de Nieuwpoorsesteenweg te dwarsen om westelijk van de kerk van Mariakerke haaks op de huidige Zeedijk uit te komen. tot voor enkele jaren kon men in het landschap de tracé van de Cleene Zydelynghe nog localiseren door

de loop te volgen van het Zydelingegeleed die er juist naast had gelegen.

Even een verklaring. Een ZYDELINGHE was een zomerdijk die nog niet tot een volslagen zeedijk (winterdijk) was opgewerkt.

De "ZYDELINGHE jegens de SLUUSVLIET" was de zomerdijk die langs de GROOT SLUUSVLIET liep en als zodanig de voorloper van de huidige Steense Dijk vormde. De naam STEENSE DIJK is eerst in gebruik genomen toen in 1608 de Zydelynghe verhoogd werd om de wateroverlast van 's Heerwoutermansambacht naar Camerlinckx Ambacht te verminderen.

SNOUCKXHEULBRUGGHE was een heulbrug (een verwulfd (holle of bolle) meestal stenen brug) op de Hoge Dijkweg over de Grote Sluisvliet. Te situeren op de Steense Dijk ter hoogte van het begin van de Prins Roselaan. Waarschijnlijk was het enen SNOUCKX die de brug had aangelegd of laten bouwen.

Buiten de bovenstaande toponiemen noteerden we in het 29ste Begin nog enkele andere.

We starten in de zuidoosthoek aan de PANNEVOCXHOUCK en gaan west uit langs de CLEENE ZYDELINGHE. Achtereenvolgens krijgen we :

... op beeden zijden nedere (laag) dictum TSTIJL STICKXKIN...Waarschijnlijk ging het hier om een stuk dat afgepaald was. Stijl = paal.

... wijlent een HOFSTEDE daer ADRIAEN VAN JABBEKE wijlent weunde...Wijlent is hier in de betekenis van verlaten of weg.

Vervolgens liggen er verschillende percelen die met hun zuideinde aan de Cleen Zydelinghe grenzen en met hun noordeinde aan een VLIETKEN of LEEDEKIN. In de verdere beschrijving is dit een gracht midden door het begin in een bijna oost-westrichting.

... ende de haeck is nu OFGEOLFVEN...Afgedolven.

een perceel dat... heet de GHOUDWASE...Wase is slijk of modder, ook begroeide aardkorst. bij "ghoud" moeten we voorlopig een vraagteken plaatsen.

... Libri SIMOEN BUSSCHOP land, dictum de PAPEGAEI...De naam van een vogel maar ook van de nagemaakte vogel. Dit laatste werd misschien door de eigenaar gebruikt als huisteken.

... CORNELIS MARRANES cum suis ghemene landt dat men heet de HEYLAERT...Misschien genoemd naar een vroegere eigenaar.

... vier strynghe gheheeten den EEMET...Nog een voorlopig vraagteken.

... jegens de COEBRUGGHE...Er bestaat nog steeds een koebrugstraat op de Conterdam.

... ende es de HOFSTEDE daer JACOB DE DOECS in weunt...

... UUTGEDARYNCKT...(uitgeturfd).

... TDRYNCKPITSTICK...

... van een VULWEGHELKEN datter van noorden komt...Waarschijnlijk een verschrijving van Wulvewegel.

Een perceel dat heet...DE STREPE...smalle reep grond.

Een perceel dat op de noordwesthoek...UUTGEDARYNCKT...is

... metter oosthende ande WULVEWEGHELJKIN...Waarschijnlijk een wegel met traditioneel veel wulvebloemen langs zij.

... ende es in het midden enen grooten SCHEETGRACHT...Scheidingsgracht.

... libri (kinderen) CORNELIS VANDE COUTERE land ende heet TLEEPSTICK...Leep in de betekenis van slecht van gehalte, een minder goed stuk.

... de HOFSTEDE daer libre CORNELIS VANDE COUTERE weundt...

... ende JACOB VAN MARIVORDE naervolghende HOFSTEDE...

... ende heet DRYNCKPITSTIK...Waarschijnlijk weiland met een drinkput voor het vee.

... ende es de HOFSTEDE daer...?...weundt. De landmeter vergat waarschijnlijk de naam van de bewoner te noteren of kende hem niet.

... ende ADRIAEN MAERS cum suis WALSTICK....Met een wal of hoogte.

Een perceel met...enen DRYNCKPIT opt zuudthende verin staende...

... op den noordoosthender UUTGEDARINCKT landt.

We volgen de landmeter en herbeginnen op de hoek van de Dijkweg en de Zydelinge ter hoogte van de SNOUCKXHEULBRUGGHE en gaan west uit.

... gheheten van ouden tyden THEULEN STICK...Hier stond waarschijnlijk ooit een molen.

Een perceel met een hofstede...heet van ouden tyden JAN HELLENS HOFSTEE...

... de voorseide HOFWECH met een CLEEN PITKIN....

... metten noordthende an MEESTER JAN VALCKE leen...

... wijlent in de THEGELRIE...Vroeger een steenbakkerij

Waarmee me dan weer terug in de hoek van de DIJKWEG en de CLEENE ZYDELYNGHE staan.

Het 29ste Begin telde niet minder dan 149 percelen. In totaal was dat 249 gemeten 1 lijn en 11 roeden. Hoeveel dit in de huidige landmaten is werd in vorige bijdragen reeds uitgerekend.

BRONNEN

1. R.A. Brugge. Fonds JONCKHEERE nr. 1290.
 2. R.A. Brugge. Watering Blankenberge nr. 517. Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht. 29ste Begin 1559.
 3. Stedelijk archief Brugge. Kaart van het Brugse Vrije door Pieter POURBUS.
 4. J. VERDAM. Middelnederlands handwoordenboek.
 5. DE BO. Westvlaams idioticum.
-

DE OOSTENDSE ONDERGROND. Het Vlaams Plein

In de vijftiger jaren heeft Prof. AMERYCKX in de ganse kuststreek een reeks boringen gedaan die een beter inzicht over de ondergrond moesten geven. Spijtig genoeg beperkte deze operatie zich tot de onbebouwde delen van het landschap. In de bebouwde kommen werd niet geboord om uiteraard praktische redenen. We hebben dan ook alle baat bij het onderzoeken van de bouwputten die in onze stad op regelmatige tijden gedolven worden. Een onderzoek van al deze bouwputten en de publicatie van de resultaten in ons tijdschrift zou ons na verloop van tijd een beter inzicht kunnen geven in de Oostendse ondergrond.

Bij de heraanbestedingswerken van de Leffingestraat werd in de loop van de maand februari de riolering herlegd op en in de omgeving van het Vlaams Plein. Hiervoor werd een sleuf gegraven van ongeveer 4,20 meter diepte.

Daarvan was de bovenste laag van ongeveer 60 cm verstoorde en aangevoerde grond. Daaronder kwam een laag van ongeveer 3,60 meter gelijke blauwgrijze klei waarna de bruine veenlaag zichtbaar werd. Dieper werd niet gegraven waardoor de dikte van de veenlaag niet bepaald kon worden. De veenlaag werd afgedekt met een specie waarop de nieuwe riolering werd gelegd.

Hebt U een bouwput in de buurt. Inspecteer hem, meet en beschrijf de lagen die U ziet en geef ze ons door samen met datum en plaats. Wij noteren ze op een kaart die we speciaal voor dit doeleinde in ons museum bijhouden.

J.B. DREESEN

ENKELE HERINNERINGEN.....

De Ijsput bevond zich op de hoek van de H. Hartlaan en de Nieuwpoortsesteenweg. Gedurende de eerste oorlog speelden wij jongens van 8 tot 12 jaar in de drogere dagen in die put \pm 2,50 meter onder de straat. De afsluiting was alles behalve. In de ijsput was niets overgebleven van een mogelijk gebouw.

Vanaf de Nieuwpoortsesteenweg tot ter hoogte van de H. Hartkerk stond nog geen enkel gebouw. Oostelijk zag men de hoge kapel van het klooster van de dominikanessen. Westelijk de achterkant van de lage, vooral werkmanshuisjes van de Steenbakkersstraat. Die straatbenaming is veelzeggend genoeg want al deze gronden in de omgeving werden afgevoerd naar de daarbij gelegen steenbakkerij.

Ik kan de juiste plaats ervan niet bepalen maar meen mij tot nog te herinneren dat het de steenbakkerij MONTAGIE was. De H. Hartkerk stond in stelling maar was niet afgewerkt, en als de politie voorbij kwam, hij kwam daar maar 1 x per dag, kropen wij in deze torenstelling. Die politieman was een bejaarde oud gediende die zo van ver af zijn vuist opstak, soms tot jolijt van onze groep.

Een 2de ijspuit, ijskelder, was gelegen in de Alfons Pieterslaan en was eigendom van Henri DEWEERT de grote houtimporteur (kan dit vroeger een ijspuit van HAMMAN geweest zijn?). De gevel, een 8-tal meter hoog, was opgetrokken in baksteen en geel gekalkt. Er waren een of twee dubbele poorten die met een helling toegang gaven tot de vloer ongeveer 2 à 2,5 m onder het straatpeil.

Naar ik toen vernam kwamen de schepen met het ijs tot diep in het handelsdok en zouden de blokken, op de schouders van de dragers naar de ijspuit gedragen zijn. Ze zouden tussen schouder en ijs een dikke lap leder gelegd hebben, die ietwat de koude neutraliseerde.

Na de 1ste oorlog stond dit gebouw er nog, en in de dertiger jaren werd ik als jonge architect door de zonen van Henri DEWEERT belast met het ontwerp van een appartementsgebouw met 2 winkels. De firma J. RAYEE werd als aannemer het werk toegewezen. Bij de aanvang van de afbraakwerken van het dak, dat steunde - benevens op de voor en achtergevel - op 3 zware houten balken die de hele overspanning van de breedte besloegen, donderden die overrotte balken naar beneden. Per mirakel werd niemand gekwetst. De klachten kwamen van de geburen waarvan de huizen, met openstaande ramen, behoorlijk bestoft werden, en in de A. Pieterslaan ging gedurende wel een kwartier een stofmist die zich verspreide. Hoe dat dak met die opgerotte balken daar zolang is blijven bestaan is mij nog een vraagteken.

De visput (Prinsenlaan) was de put waarop het langst "geschaverdint" werd. In de zware winter van 1917 hield het ijs tot einde maart (als het niet april was) en de laatste dag van die maand viel er een schaatser door het ijs en werd gered met een ladder. Het "Keuneplein" (bosje), niettegenstaande dat het laag gelegen was maar beschermd door de bomen, was eerder ontdooid.

Het clubhuis van de tenniscourt is een ontwerp van de Oostendse architect André DANIELS, die o.m. ook als Oostendenaar toegevoegd werd als medearchitect voor de uitvoering van het badenpaleis (1927 meen ik). Het clubhuis werd uitgevoerd door de Oostendse aannemer VAN ROLLEGHEM-INGELBRECHT. Het werd gebouwd in en op de rand van de visput.

Het Thermengebouw was de eerste grote verwezenlijking van aannemer Jerome VAN COILLIE, later de IPAN-firma.

Na de 1e oorlog waren wij jongens echte "sloebbers". Wij speelden in een paar wrakken die langs het toen nog bestaande Brandarisdok lagen. Wij zochten koperen potten die een beetje overal verstopt waren wegens de opeisingen van koper door de Duitsers. We haalden uit de batterij Hamilton, gelegen ten westen van de Elisabethlaan en geleeddiijk (Batterijstraat) kruid en fuzeën. Ook uit de batterij "Duitsland" te Bredene (Hippodroom). Hier was de bevoorradere een bakkerszoon die daar dicht bij woonde. Wij vulden die ketels met die stoffen, bonden uitwendig op die potten een 5-

tal meter ontstekingsdraden en brachten die potten naar de 3de "bassing" waar nu het stadhuis is. Met stenen dreven wij de pot tot het midden van het water, doch niet te dicht bij de scheepswerfjes aan de overzijde en dan het vuurwerk....en lopen maar overal de straten in.

Onmiddellijk na de oorlog zat ik in het Klein College, in het gebouw in de Jozef II straat waar nu de heer Aspeslach-Timmermans woont. Wij zaten daar allemaal in een klas met jongens die uit Frankrijk terug gekomen waren en slechts Frans spraken en verstonden. Anderen kwamen uit Engeland en spraken ook weinig Nederlands. Bovendien waren de ramen, waarvan het glas stuk was, beslagen met hout. Wij zagen maar half en de onderwijzer had de meeste moeite om de klas een beetje onder de hand te houden en mogelijks al die verschillende jongens iets wijs te maken. Na korte tijd verstonden wij weer elkaar en kwam er terug discipline maar wel met veel straf zodat de onderwijzer weer kon behoorlijk les geven.

Ik denk dat deze enkele inlichtingen van een 88-jarige een kleine verduidelijking kunnen betekenen en ik stop nu maar....een ander zingt een liedje van Boerkenaas.

S. SMIS

ENSORHERDENKING

zaterdag 12 april 1997

Programma :

- 15.00 uur : Concert in de kerk O.L.V.-Ter-Duinen, Dorpsstraat
gebracht door de heer Joris Verdin
- 16.00 uur : Bloemenhulde aan het graf van Baron James Ensor
- 16.45 uur : Receptie " Ter Ide " Duinenstraat

OVERLEDEN IN DEN VREEMDE

door Jan COOPMAN

Op 6 januari 1779 vertrekt de driemastgaljoot "Dora Maria" van Oostende, voor een reis met bestemming Livorno, Cadiz en Sevilla. In de Guadalquivir gekomen beslist de kapitein het schip te Poble te kalfaten. Een stelling wordt buitenboord opgetuigd zodat de scheepstimmerman Jan Baptist VAN WICHELEN aan de slag kan.

Plotseling glijdt de stelling langs de romp weg, waardoor de timmerman met een plons in het water verdwijnt om niet meer boven te komen. Alleen zijn hoed drijft boven.

De kapitein looft een premie uit aan degene die hem nieuws kan brengen over zijn bemanningslid. Acht dagen later komt de portier van Coria zijn premie opeisen : hij viste het lijk op van VAN WICHELEN, dat door de sterke stroming tot daar meegevoerd was. De kapitein beveelt de onmiddellijke begraving en betaalt de portier 15 gulden. De overledene wordt eind juli bijgezet in de kerk van Coria.

Dit relaas werd op 24 augustus 1781 opgetekend door notaris Joseph DE CALLAIS (RAB Not. VAN CAILLIE 1941-61/47) aan de hand van de verklaringen van twee gewezen matrozen van de bemanning, met name Jan NIEUWSTE en Jan ROELOFFS. Zij hadden het lichaam in het water horen plonzen. Het schip stond nog steeds onder het bevel van kapitein Tygebés SWART en lag nu te Genua.

De overledene was geboren te Mechelen ± 1752 en was in 1776 gehuwd met Joanna Judoca CARTON (geboren 4 juni 1753). Zij was het die de matrozen om hun verklaring verzocht had, want zij was zinnens te hertrouwen en wilde haar weduwschap officieel bevestigd zien.

Op 3 november 1781 huwt zij dan Pierre Joseph POSSENIER, geboortig van Ieper (Sint Pieter 4 februari 1756), die wagens verhuurde. De volkstelling van 1798 vermeldt het gezin in de Kapellestraat met haar 21-jarige dochter Marie. Joanna kreeg nog vier kinderen en in de telling van 1814 woonden zij nog steeds allen samen in de Kapellestraat, met dochter Marie, die intussen gehuwd was, weduwe werd en een 15-jarige dochter, eveneens Marie genaamd, aan haar huwelijk overhield.

POSSENIER was op dat ogenblik wagenverhuurder en herbergier.

UIT DE BEGINJAREN VAN DE MARINE TE OOSTENDE

Deelbemanningen van de MMS (Motor Mine Sweepers)

1947

MMS.266

MMS.191

MMS.193

STO(R)CK-SHOTS (*) IN OOSTENDE

Biografische gegevens van Henri Storck (1907-1931)

door Pat VANSLAMBROUCK

STORCK EN DE DOCUMENTAIRE

In 1932 kwam de Duitse regisseur Frits LANG tijdens een persgala in cinema Marivaux te Brussel zelf zijn *M. Een stad zoekt zijn moordenaar* voorstellen. Met "En nu zal U M. Kunnen zien" besloot hij zijn inleiding, terwijl op het scherm de eerste beelden van *Strandidylle* afrolde. Verwarring en tumult in de zaal, omdat het publiek de aangekondigde film niet te zien kreeg. STORCK, die vergezeld van zijn moeder en zusters op het balkon had plaatsgenomen, verliet ontmoedigd de zaal, in de vaste overtuiging *nooit geen fictiefilms meer te maken...* LANG, op doorreis naar Hollywood, wilde graag kennismaken met deze jonge regisseur, auteur van de korte fictiefilm. Daarom vroeg hij een persman Henri STORCK twee zaken te melden : "dat hij de volgende morgen naar Hollywood teruggat en dat hij Henri Storck graaf wil meenemen als assistent". De journalist verzuimde echter de boodschap over te maken. Frits LANG zat tevergeefs te wachten in Hotel Métropole. Zo bleek, toen STORCK LANG in de jaren '60 ontmoette te Mannheim.

STORCK zal in het geheugen blijven als "documentarist"; In zijn hele carrière van 70 films, gemaakt in 60 jaar heeft hij amper 2 fictiefilms gemaakt. Hij had er veel meer kunnen maken (hij had genoeg scenario's klaarliggen : 93 niet afgewerkte scenario's, 300 projecten voor documentaires) maar het ontbreken van een echt filmbeleid op dat moment in België besliste daar anders over.

Oostende en de Noordzee hebben daarbij heel wat betekend : Jacqueline AUBENAS - de auteur van de Franstalige oeuvrecatalogoog - stelt dat Oostende als leefomgeving hem alle elementen heeft aangereikt om in filmtaal te leren schrijven. Zij gaat zelfs een stapje verder en vernoemt de Noordzee als een amniotische vloeistof (vruchtwater). Oostende heeft hij in gedachten eigenlijk nooit verlaten, zelfs niet toen hij in het begin van de jaren '30 koos voor het meer zakelijk Brussel. Ten bewijze daarvan de 20 films (op een totaal van 70) die te Oostende (volledig of gedeeltelijk) werden gedraaid. Oostende heeft er dus - waarschijnlijk onbewust - een ambassadeur bij, als de films over Oostende op festivals in het buitenland worden vertoond. De andere ambassadeur is Arno HINTJENS die met *Comme à Ostende* (FERRÉ-CAUSSIMON) de podia in het buitenland bestijgt.

Mijn ervaring in het buitenland, zegt STORCK, hebben me geleerd dat ik nergens elders dan in mijn land inspiratie zou kunnen vinden, dat ik op geen andere plaats zou kunnen creëren. Op filmisch vlak is België een zeer dankbaar onderwerp. Denken we maar aan de rijkdom van zijn landschappen, van zijn steden, van zijn natuurlijke productie, denken we ook aan zijn kunst- en cultuurpatrimonium, aan zijn klimaatwisselingen.

(*) Stock-shots : term uit het filmvocabulary; lett. opnamen uit voorraad beschikbaar

Eerst en vooral kunnen we misschien kort de term *documentaire* definiëren. Jan Pieter EVERAERTS, gekend mediaspecialist, stelt dat het bij reportage gaat om verslagen ("a report") die snel gemaakt worden en meestal momentopnamen betreffen. Daardoor blijven ze noodzakelijk aan de oppervlakte, zowel qua vorm als qua inhoud. Aan documentaires daarentegen wordt lang gewerkt (vaak maanden) en dit resulteert in een grondige inhoudelijke uitwerking en een creatieve filmische vormgeving.

Het is in februari '26 dat John GRIERSON voor het eerst de term *documentaire* gebruikt in een artikel in de Engelse "Sun", daarmee verwijzend naar de film *Moana* (Robert FLAHERTY). Hij noemt *documentary* elke film op basis van documenten uit de realiteit. Mooi toeval : *Moana* is de film die STORCK heeft doen kiezen voor dit vak ! Jean VIGO, cultfiguur uit de Franse cinema en spitsbroeder van STORCK, had het over *le point de vue documenté* : het gedocumenteerde standpunt, dat door de maker in de film wordt verdedigd.

STORCK wou door zijn documentaires een "actieve getuige van zijn tijd" zijn : *de camera zou mijn nieuwsgierigheid stillen, cinema was mijn universiteit, met cinema zou ik de wereld ontdekken. Eerst heb ik met films willen doen wat schilders doen : portretten, landschappen, stille levens... Doch het voordeel t.o.v. de kunstenaars was de beweging. Men kon met tijd spelen, de zaken omdraaien, vertragen, versnellen. Wat de fictie betreft, voor mij is er geen verschil : veel scènes in mijn documentaires zijn gespeeld met acteurs (documentaire fictie).*

DEKEUKELEIRE, STORCK en CAUVIN zullen bewerkstelligen dat in de jaren '30 de Belgische documentaire zijn eerste bloeiperiode kent. Deze Belgische documentaire school noemde Robert FLAHERTY in 1938 *de interessantste van de wereld*. Woorden die door de pers uit die tijd nooit werden weerhouden, hoe vreemd dat ook mag klinken.

Paul DAVAY, eminent filmhistoricus, typeerde ze als volgt :

STORCK - zinnelijk, meer echt Vlaming, op zoek naar de mens
DEKEUKELEIRE - meer mathematisch, cerebraal
CAUVIN - de perfecte reporter voor cinema

Elk van hen moest het hebben van opdrachten (overheid, privé) om te kunnen overleven en had daarbij zijn eigen "specialiteit" : STORCK (toerisme), DEKEUKELEIRE (industrie), CAUVIN (kunst). Persoonlijke initiatieven van STORCK werden soms minder positief onthaald, doch hij was van oordeel dat die films moesten gemaakt worden en maar goed ook dat die er nu zijn !

BIO

We schrijven de zomer van 1906. De families STORCK en HERTOGE (hoofdzakelijk ambachtslui en zeelui) wonen te Blankenberge het huwelijk bij van Armand Joseph STORCK (uit St. Jos ten Node) en Marie Joanna HERTOGE (uit Brugge). De vader van de bruidegom is leerbewerker, die van de bruid meester-schoenmaker. Armand STORCK behaalt de "Médaille d'Or" van de Parijs Ecole de Cordonnerie. In Brussel sticht hij een zelfde school waarvan hij een tijdlang directeur is.

Geboren op 05 september 1907 te Oostende brengt de jonge Henricus, Josephus, Desiderius STORCK zijn jeugd door in de bijzondere geur van leer, zowel bij zijn ouders, grootouders, tantes en ooms. Getuigen bij de aangifte van geboorte zijn Fernand GENIN, apotheker en Joannes KERKVOORDE, bediende, twee vrienden van de schoenenzaak Storck-Hertoge. Die wordt in 1906 gestart in de "Weststraat 32" (nu Adolf Buylstraat) in Oostende, op dat ogenblik een mondaine en kosmopolitische badstad.

Zijn moeder is afkomstig uit de Franstalige bourgeoisie van Brugge en is een belezen vrouw. Ze kan ook vlot piano spelen. Eerst loopt hij school in de zusterschool van de Kaaistraat. Doch bij het uitbreken van de oorlog worden de scholen gesloten. Zijn vader richt zelf een geïmproviseerd schooltje op in een mooi patriciërshuis naast Cinema Palace. Zijn opvoeding is rooms-katholiek en in het Frans (toen nog niet in vraag gesteld). En wanneer hij de Peperbussekerk langsloopt, aanziet hij het vagevuur als de onvermijdelijke poort tot de hel.

Het is rond die tijd dat hij zijn eerste ervaring met de film meemaakt. Zijn ouders nemen hem mee naar brasserie "Le Vieil Ostende", met bijhorend projectiezaaltje. De spektakelprent *Quo Vadis* van GUAZZONI wordt er vertoond. Doch de wagenrennen in de arena maken zo'n indruk op de kleine STORCK, dat hij het besterft als hij 4 witte paarden op hem ziet afkomen. Hij schreeuwt het uit van angst, zijn ouders moeten de zaal verlaten, en hijzelf brengt de nacht koortsig door.

Wanneer de scholen heropenen, gaat het dan richting le petit Athenée - de Albertschool - betalende jongensschool met aan het hoofd dir. VERCRUYSSSE. De lessen zijn er in het Nederlands. Op verzoek van zijn moeder geeft een eerder stugge juffrouw hem pianoles. Wanneer de Albertschool wordt gebombardeerd worden resterende meubels en onbeschadigd gerief ondergebracht in de Cercle Coecilia op het Wapenplein. Tot zijn ouders oordelen dat het te Oostende te gevaarlijk wordt. Het gezin verhuist tijdelijk naar Brussel. Henri wordt ingeschreven in het Atheneum van St. Gillis. Daar loopt hij Piet VERMEYLEN, Paul-Henri SPAAK en Charles SPAAK tegen het lijf. Het is Piet VERMEYLEN (zoon van August) die STORCK in 1933 zal aanzetten tot het filmen van *Borinage*. Charles SPAAK wordt later een gevierd scenarioschrijver in Frankrijk en levert in 1951 scenario en dialogen voor *Het banket van de Smokkelaars*.

De tijd is al rijp om de verbeelding de vrije loop te laten gaan tijdens ineengeknutselde toneelstukjes op zolder, met zijn 3 zusters en de vriendjes. Op z'n 11 jaar bouwt hij met zijn vader zijn eigen marionettentheater. Het water dat erbij te pas komt is écht water, evenzo met het vuur ! Geïmproviseerde vertoningen voor de familie zijn legio. Groot is de frustratie echter wanneer op een dag de spektakelmaker, zich van niets bewust, alleen achter zijn toneel wordt achtergelaten.

Tegenover de riante schoenenzaak is er op dat ogenblik een soort warenhuis van M. KERKVOORDE dat niet zo'n goeie zaken doet. Vader STORCK raad M. KERKVOORDE aan de zaak te transformeren in een cinema (de bioscoop die tot in de jaren '60 de naam "Palace" draagt). De decoraties zijn volledig in Egyptische stijl (met piramides, farao's...). 1918. 's Avonds hoort de jonge knaap vanuit het open raam, de pianist de film begeleiden. En de pianodeuntjes

zijn zo expressief dat hij vanop afstand de verhaallijn van de hele film kan volgen. Af en toe vervoegt hij ook de rosse reus van een machinist Pierre WELLECOMME na een klauterpartij langs het dak. De snikhete projectiekabine is immers opgehangen aan de zoldering van de zaal...Zelf gaat hij natuurlijk ook af en toe naar de film. Puike prestaties op school zijn goed voor 1 ticket. Documentaires, Tarzan (in episodes over 10 weken), Buster KEATON, Harold LLOYD en vooral CHAPLIN dragen zijn voorkeur weg. En ook de Amerikaanse burleske films die de sociale kritiek niet uit de weg gaan. Het is de tijd waarin de uitbaters de klanten aan de ingang met commentaar staan op te wachten. Na de film blijven ze ook ter beschikking voor eventuele kritieken, om zo aan de weet te komen welke filmen in de smaak vallen van het publiek.

Tijdens de oorlog 14-18 brengt Sinterklaas hem een kleine projector voor 35 mm. films. Wat later vertoont hij dan met een Pathé Baby projector Chaplin-filmpjes voor zijn klasgenoten. In 1919 krijgt hij zijn eerste camera : een Pathé Baby 9,5 mm. en filmt hij mensen, de landschappen... De pellicule ontwikkelt hij zelf !

Terug in Oostende in 1920, volgt hij de lessen aan het Koninklijk Atheneum (nu K A 1) in de Spilliaertstraat - Franse sectie. Daar leert hij Karel JONCKHEERE kennen (die is hem 1 jaar voor), Walter DEBROCK, Adolf VAN GLABBEKE, Paul VAN DE WOESTIJNE (zoon van Karel), René BECU (de latere kapitein van de Mercator en havenkapitein van Oostende), François TULPIN (die politiecommissaris zou worden maar dat niet zou blijven). De studieprefect is STAPPERS. Hij valt op door zijn puike resultaten Grieks en Latijn (hij zit namelijk in de Latijn-Griekse afdeling) en door zijn sportprestaties : kampioen floret der beide Vlaanderen in zijn categorie. Er wordt zelfs een schoolblaadje in het Grieks uitgegeven "De kinderen oordelen). De achterdocht is niet uit de lucht, want niet alle leraars lezen vlot Grieks. Eén leraar zal hem begeistere : Désiré STEYNS, dr. klassieke filologie, een humanist in hart en nieren, waarvan de naam iets later nog eens zal opduiken i.v.m. de filmclub.

En dan een tragisch moment in zijn leven : de dood van zijn vader. In het laatste jaar atheneum haakt hij af. Een tijdlang betaalt zijn moeder hem privé-les filosofie; Tot verdere studies voelt hij zich niet geroepen, ondanks het aandringen van zijn naaste familieleden die hem graag een academische loopbaan zien kiezen. Van zichzelf zegt hij in die tijd : *ik heb geen talent om te schrijven, een beetje talent om te schilderen, ik heb wel veel interesse voor het beeldende in de kunst. Ik ben zeer visueel ingesteld, misschien word ik wel fotograaf !* De fotografie is dan ook zijn uitverkoren hobby. Alhoewel zijn jongere zusters goed hun man kunnen staan, is zijn hulp in de zaak niet te veronachtzamen. Hij zal er 7 jaren van zijn leven opofferen, maar zijn interesses liggen duidelijk elders. Ondertussen is hij voorzitter geworden van de schoenhandelaars van de kust. Op 19-jarige leeftijd treedt hij toe tot de Rotaryclub (de 1ste in België). Als adjunct-secretaris helpt hij in 1927 de Internationale Conventie mee organiseren. Diep teneergeslagen na de dood van zijn vader, zoekt hij op aanraden van vrienden verstrooiing in de Sport-Nautique. Hij wordt er actief als secretaris.

(wordt vervolgd)

OOSTENDSE MUNTEN EN BANKBILJETTEN

OOSTENDE. Vlaamse muntplaats, thans gelegen in de provincie West-Vlaanderen, waar in de 13e eeuw anonieme penningen zijn aangemunt met de plaatsaanduiding OSTD. Deze zijn, waarschijnlijk ten onrechte, ook aan Diksmuide toegeschreven.

In 1782 stichtte Sir Smitt HERRIES de Banque à Ostende, die daarna bijkantoren opende te Brussel, Gent en Brugge. Dit leidde tot naamsverandering in Banque d'Ostende et de Bruxelles. De eerste emissie biljetten van de Banque à Ostende werd door de regering nietig verklaard. Van deze biljetten is alleen een oningevuld exemplaar bewaard gebleven.

Oostende, Banque à Ostende, oningevuld biljet. (1782), 31.7 × 11.8 cm, gesteld in Livres de gros de change = in ponden van 240 groten (of zes gulden) wisselgeld; Collectie NEHA.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog zijn er te Oostende zeven emissies noodgeldbiljetten uitgegeven onder de naam Ostende, gedateerd 25 oktober 1914, 22 februari 1915, 25 oktober 1915, twee 21 juni 1916 één 1916 en één 1918.

België, Ostende, gemeente, noodbiljet van 20 frank, 31 maart 1915, papier, 13.2 × 8.6 cm.

Uit : "Encyclopedie van Munten en Bankbiljetten" (Losbladige uitgave door de Nederlandse Uitgeverij "Bohn, Stafleu, Van Loghum"), letter O, p. 17 en 18

AANKOPEN, SCHENKINGEN EN ANDERE OPNAMEN IN INVENTARIS 1996

** DEGRYSE.A.

- 0224/96 DOKUMENT.a.HUWELIJKSBOEKJE op naam H.Sobry Oostende 1928.
 b.HUWELIJKSBOEKJE op naam R.Sobry Oostende 1896.
 c.HUWELIJKSBOEKJE op naam J.R.Coenye.Oostende 1897.
 d.PASPOORT op naam Margarete Coenye.1972.
 e.SEO LIDBOEKJE op naam Degryse A.1957.
- 0225/96 BREVETTEN.a.Moed en zelfopoffering 2de klas.R.Sobry.15/7/1901.
 b.Courage et devoument 3e classe.R.Sobry.18/7/1900.
 c.Courage et devoument 3e classe.R Sobry.18/7/1905.
 d.Ereteken arbeid 2de klas.25/4/1958.
 e.Ingekaderd.Diploma zwemmen o/n.H.Sobry.1917.G.B.
- 0226/96 AFFICHE OOSTENDE.a.Guldensporenfeest 87.62x42.
 b.Voordracht Ost.Visserij 28/1/87.A3.2ex.c.Ijzerbedevaartavond
 17/6/1986.A3.d.Tentoonstelling A.Bonnevae.juli88.A3.
 e.Kalender KRO.sep-okt zj.A3.f.Concert.F.Glorieux.juli88.115x45.
 g.Guldensporenfeesten89.59x42.h.Guldensporenfeesten88.61x42.
 i.Tentoonstelling juli 88.60x39.j.Zeezangfeest11/7/75.40x30.
 k.Boekenweek.11/11/75.40x30.l.7de Zeezangfeest.9/7 zj.
- 0227/96 DRUKWERK.a1+2.BROCHURE.Turngala Noordzee95+Turnjaar 95-96.
 b1+2.KBTB.43e Intnat.Tornooi.95.2ex.c1+2.WIK.Turn+drumshow.z.j.+
 Turngala noordzee 95.d1+2.Guldensporenfeesten.programma 93+95.
 e1+2.Guldensporenfeest95+Miel Cools89.f.Guldensporenfeest+avond88
 g.1+2.Tentoonstelling +Concert.Juli86.h.Guldensporenfeest85.
 i1+2.Guldensporenfeest 80+82.j1+2.Guldensporenfeest 79+8ste Zee-
 zangfeest 77.k1+2.5de en 7de Zeezangfeest 74+77.
 l1+2.Feest Cultuur in Vlaanderen77+Kermis Stenedorp 95.
 m1+2.Info Mariakerke95+Mariakerke Info95.
 n1+2.Feestcomit(Conterdam92+Oostende evenementen95.
 o1+2.Concert Marnixring 88+De honden in het zegekoor.
 p1+2.Programma W-Vlaams orkest+Tentoonstelling Hamers.Stene91.
 q1+2.Kerstmark Stene 1991+Pentekeningen Devriendt 95.
 r1+2.Feest Vlaamse Gemeenschap95+11 juliviering 95.
 s1+2.Recetie Van de Meulebroucke zj.+Tentoonstelling juli 88.
 t1+2.Guldensporenfeesten 90+27ste AvondfeestCKO 11/3/95.
 u1+2.Stene dorp in Oostende95+Kunst en Postzegeltentoonstelling88
 v1+2.Leopoldpark Oostende95+50 jaar Dday tentoonstelling94.
 w1+2.Tentoonstelling M.Velle95+Folder Vrienden Sted.musea.zj.
 x1+2.8e Zeezangfeest77.2ex.+Guldensporenviering81.
 y.J.Ensorbiljet van 100fr.z1+2.Publiciteitskaartje+geboortekaartje
 aal+2.3de Zeezangfeest72+Film Frans-Vlaanderen86.
 bb.1+2.11julifeesten Oostende 84+85.cc.Verkiezingsafiche Desnerck
 dd.Rouwbrief fusie Stene.ee.Krantartikel.Urbanus,JM.Paff+Versluys
 +Orde Guldensporen voor Delmotte.ff.12 takszegels van o,30 fr.
 ggl+2.2 geboortekaartjes 86+96.hh.Krant.Noordzeerecital82.
- 0228/96 DOKUMENTEN.a.Verblijfstoelating H.Sobry 3/3/44.
 b.Verlenging grafconcessieR.Sobry 20/2/73.
 c.Plan verandering woonst Weeshuizenstraat 4 Oostende.3/5/1938.
 d.Inschrijving biljet Kasbons.H.sobry 1/3/77.
 e.Proces verbaal d'Accident R.Sobry.21/11/1908.